

El Junyent

Rajadell

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Pla del Junyent.
Emplaçament Carretera del nucli de Rajadell en direcció NE a Castellfollit del Boix.. A uns 2 Km. de Rajadell
Alçada: 550

Coordenades:

Latitud: 41.71671
Longitud: 1.71759
UTM Est (X): 393323
UTM Nord (Y): 4619118

Classificació

Número de fitxa 08178 - 76
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: AEA. Catàleg bens protegits 2014 (num. 38)
Accés Fàcil
Ús actual: Productiu
Titularitat Privada
Titular: Ref. Cad: 08177A00600011
Autoria de la fitxa PEP 1993 (Jordi Piñero)/ OPC 2017-20
Data de registre de la fitxa: dt., 07/04/2020 - 02:00

Descripció

Masia tancada per un clos a l'interior del qual hi ha la casa, un pati, coberts i la pallissa. Separadament hi ha un conjunt de tines i una nau moderna.

La casa té una estructura complexa, ja que degut a les diverses ampliacions s'ha canviat l'orientació i la porta d'accés. Actualment està composta pel cos primitiu (orientat de nord a sud) i un cos adossat (segons una llinda, del 1745), d'orientació inversa. Ambdós cossos són de planta rectangular i presenten coberta a doble vessant. Consta de planta baixa més un pis i golfes. Sobre aquesta estructura s'hi han agregat dependències a llevant i a tramuntana. Les parts més antigues de la casa són a la planta baixa, on es conserva un volta de pedra i unes cambres amb enllosat. El primer pis es realitza al segle XVIII, segons les inscripcions de les llindes. Les parets de la casa són fetes majoritàriament de maçoneria, amb restes d'arrebossat de color ocre. Hi ha diverses finestres emmarcades amb carreus. L'actual façana principal (a llevant) té una porta adovellada i unes escales d'accés. L'entrada està protegida per un espai clos o baluard i el portal exterior té com a llinda una biga de fusta inscrita amb un llarg text, molt difícil de llegir. En una fase més moderna s'hi ha afegit un cos amb una galeria, balcons i una terrassa. El conjunt, però, manté el caire tradicional.

Els coberts i les dependències de treball són a la banda de migdia, i la construcció principal havia estat la pallissa. Les tines, a la banda de tramuntana i fora del clos, formen un conjunt admirablement conservat, ja que la propietat van fer arreglar el sostre i les portes. Es tracta de la típica construcció allargada amb vuit tines cilíndriques d'uns 2 metres de diàmetre. Adossada hi ha una torre-transformador d'electricitat.

Observacions:

No hem pogut accedir dins el clos (la descripció es la del PEP 1993).

Figura al Catàleg de Masies i Cases Rurals 2014 (num. 40), amb el nom de El Junyent. En el catàleg de bens protegits 2014 està fitxada com a Àrea d'Expectativa Arqueològica (num. 38), amb el mateix nom.

Tot i que les estructures actuals de la casa es remunten al segle XVIII, l'origen del mas es medieval. A l'entorn immediat s'hi observen uns grans blocs de roca de conglomerat i una immensa alzina centenària (fitxa 162), elements que donen empremta a l'indret. La casa s'assenta sobre una codina elevada i la roca aflora en algun costat. També hi ha una bassa. L'entorn proper és força planer, amb diversos conreus.

Va ser una masia important, ampliada en diverses etapes, sobretot a partir del segle XVIII. Destaca el conjunt de tines, admirablement conservades. Les de la part dreta són més altes i tenen la inscripció FJ 1945 al frontó.

A l'entorn hi ha diversos corròns.

La casa presenta un seguit de llindes amb inscripcions i dates gravades:

- Llinda de la porta de migdia del cos adossat: L745 (les dues primeres xifres estan escrites d'una manera estranya, però interpretem que cal llegir 1745)
- Llinda de la façana de migdia (avui interior) del cos principal: 1728. Formava part de l'antiga façana exterior.
- Llindes interiors del primer pis: 1787 i SEBASTIÀN JUÑEN AÑO 1856
- Llinda interior a la planta baixa: 1859
- Inscripció sobre una biga de fusta que fa de llinda al portal d'entrada de la lliça (es un llarg text molt difícil de llegir): [...J 18[?]

A la casa es conserva una premsa, un dipòsit per guardar l'oli i documentació històrica. També un arbre genealògic dels Junyent.

El mas té un ús residencial, i a més, de turisme rural, ja que una part està adaptada com a residència-casa de pagès des de 1994, amb capacitat per a 7 persones (caps de setmana i estius, amb degustació gastronòmica). A l'any 2018 o 2019 van obrir un nou espai de lleure, l'Espai Era.

La foto 1 es de 1993 (correspon a PEP 1993)

Història

Al segle XIII el mas ja existia i era conegut com Cases Ferreras.

A la convocatòria que fa el senyor del castell, Francesc de Cruilles, el 1543, a tots els pagesos del terme per a tractar qüestions d'interès, hi ha citat Joan Vals (Valls), alies Ferreres, del mas Quasferreras. La família Valls procedia segurament de la parròquia de Monistrollet. Joan Valls estava casat amb una pubilla Farreras, de la casa Ferreres, i el cognom Farreras s'imposa sobre el cognom Valls: el 1557 tenim documentat un Joan Valls de Cas Ferreras, i el 1571, un tal Francesc Farreres, fill de l'anterior. Al final de segle, l'hereu era Franci Valls àlies Ferreres, però per una sèrie de circumstàncies, el mas passa a la seva germana Joana, primer, i a la seva germana després, la pubilla Beneta, casada amb Joan Braquet. Joana, filla de la pubilla Beneta Valls, es casa el 1584 amb Baltasar Junyent, un fadrí que havia treballat al mas. Així ho documenta la genealogia feta per l'actual família des del segle XVII. Junyent era probablement un immigrant occità (tot i que Molins, 2020: 139, ho desmenteix, afirmant que era del Mas Vallòria de Rajadell i que vivia a Manresa). El fet es que al casar-se amb la hereva de la casa, Junyent pren el control i acaba comprant la casa a la seva sogra Beneta, carregada de deutes. Els germans Valls van intentar recuperar la titularitat, i van mantenir alguns litigis amb en Junyent, pero finalment en Baltasar Junyent va poder reafirmar la seva propietat, sobretot gràcies a les inversions fetes del seu peculí a la casa. A partir d'aquest moment, es denominà la casa amb el cognom Junyent. Al 1606 van continuar els litigis entre els hereus Farreres i Baltasar Junyent. Aquest mor el 1608. L'hereu es Maurici Junyent, i l'hereu d'aquest, Maurici Junyent (II), que mor el 1692. És succeït pel seu primogènit Jaume, que mor dos anys després. El control passa als tutors dels fills. Es conserven inventaris de 1703 i de 1712, i d'altres de posteriors. El nou hereu Josep Junyent es casa el 1713, i el seu fill Josep heredarà la casa. Aquest casà amb els Junyent de Camps. El nou hereu, Joan Junyent Junyent mor el 1832. La casa passa al nebot, Sebastià Junyent, casat amb una filla de l'amo de can Dalmau. D'altra banda, el 1853 Esperança Junyent es casa amb Urbici Selga Miralles. El fill de Sebastià, Francesc Junyent Dalmau hereta la finca. A finals del segle XIX la casa passa per un moment crític; els Junyent estaven endeutats i empenyoren la finca. Tot i està a punt de perdre-la, Francesc torna el préstec i no perd la heretat. Francesc mor el 1917 i nomena hereu al seu promogènit Indaleci. A un altre fill, Francesc, li deixa la casa on vivia, Cal Per Força o Cal Nel-lo (fitxa 73), ubicada a la mateixa finca. Indaleci aixeca la hipoteca i el seu fill Francesc el succeeix com a propietari i hereu. Francesc va fer la guerra amb el bàndol republicà i retornà a la finca, pero obligat a fer el servei militar a posteriori, les seves germanes s'enfrontaren a una posguerra amb moltes dificultats. Morí el 1957. Els seus hereus mantenen la propietat de la finca. Actualment s'ha reconvertit en allotjament rural.

Les tines van funcionar fins els anys seixanta del segle XX, aproximadament. Cada tina corresponia a un parcer.

Per a més informació de les famílies que han habitat el mas, vegeu MOLINS (2020: 138-145).

Bibliografia

Piñero, Jordi. PEP 1993

RAFAT, Francesc (1982). Demografia de Rajadell al segle XVI. A Miscel·lània d'Estudis bagencs, num. 2. Manresa. pp 123-134

RAFAT (1984)

RAFAT (1987)

RAFAT, Francesc (1982). "Demografia de Rajadell al segle XVI" a Miscel·lània d'Estudis bagencs, num. 2. Manresa. pp 123-134

Informació oral: Montserrat Barrera

MOLINS, Ernest (2020). Cases i Masos de Rajadell (I). Ajuntament de Rajadell. pp 138-145

